

Одним із найбільш надійних шляхів збереження видів природної флори парку є первинна інтродукція з наступними заходами з реінтродукції у природні фітоценози. У першу чергу, для інтродукції були вибрані види з широкою екологічною амплітудою, що сприяє їх адаптації як у культурі, так і при реінтродукції. Для збереження та відновлення ресурсів флори парку методом *ex situ*, розпочато створення банку насіння та живої колекції рослин.

Вирішення проблеми збільшення чисельності особин рідкісних і зникаючих видів планується двома шляхами: моделювання ценопопуляцій у природних фітоценозах і створення маточних плантацій за принципом географічних культур на базі селекційного пункту.

Висновки

1. Флора парку представлена 1105 видами, що належать до вищих судинних рослин, раритетна компонента становить 80 видів рослин, популяції яких потребують охорони.
2. У ряді місцезростань на території Карпатського НПП популяції рідкісних видів рослин знаходяться під загрозою зникнення тому, що збереглися в екстремальних умовах місцезростання, які періодично зазнають впливу різних стихійних та антропогенних процесів – снігових лавин, зсувів, сільових потоків, рекреаційного навантаження.
3. Вирішення проблеми збільшення чисельності особин рідкісних і зникаючих видів *ex situ* планується двома шляхами: моделювання ценопопуляцій у природних фітоценозах і створення маточних плантацій за принципом географічних культур.

Література

1. С.М. Стойко, Л.І. Мілкіна, Л.О. Тасенкевич та ін. Природа Карпатського національного парку. – К.: Наук. думка, 1993. – С. 48.

УДК 634.0.52: (477.86)

Мол. наук. співроб. В.І. Годованець;
мол. наук. співроб. Р.В. Лазарович – КНПП, м. Яремче

ВПЛИВ ВИСОТИ Н.Р.М., ЕКСПОЗИЦІЇ ТА КРУТОСТІ СХИЛУ НА ПРОДУКТИВНІСТЬ ЛІСІВ КАРПАТСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ

Опрацьовано результати досліджень впливу висоти н.р.м., експозиції та крутості схилу на продуктивність лісів. На основі проведених досліджень ми можемо побачити пряму залежність між запасом та крутістю схилу. У верхній межі зростання продуктивність чистих смерекових лісів є достатньо великою, оскільки це розташування є оптимальним для смереки.

Ключові слова: крутість схилу, експозиція, висота н.р.м., запас, тип лісу.

V. Godovanets, R. Lazarovych

Influence of the altitude above sea level, exposition and slope steepness to the forest productivity of the Carpathian national natural park

The generalized results of the influence of the altitude above sea level, exposition and slope steepness on the forest productivity have been presented in the article. On the base of realized researches we can see the direct dependence between the reserve and steep-

ness of the slope, that is the stock of the groves increases with the increase of the steepness. In the upper line of the spreading the productivity of the spruce groves is big enough, as it is situated in the optimal conditions for the spruce.

Keywords: slope steepness, exposition, altitude above sea level, forest productivity.

Екологічні умови зростання гірських лісів на території Карпатського національного природного парку (КНПП) визначаються географічним положенням, орографією, характером ґрунтів, водною мережею та іншими факторами. У горах зі зміною абсолютної висоти спостерігається закономірність в зміні кліматичних умов та ґрунтів, що зумовлює зональність рослинного покриву та його потенційну продуктивність. Зокрема, на території парку, де абсолютні висоти коливаються від 500 до 2060 м, висотна зональність представлена шістьма висотними поясами (Стойко, 1984).

На продуктивність лісів впливає ряд факторів, а зокрема, – кліматичні, топографічні, ґрунтові умови. Ми досліджували вплив абіотичних факторів на продуктивність лісів Карпатського національного природного парку. Об'єктами досліджень були постійні пробні площі, закладені на території парку. Всі площі підбирались за типом лісорослинних умов, тобто всі вони закладені в умовах вологого сугруду (C_3). Для аналізу було взято найбільш поширені типи лісу: волога смереково-ялицева субучина, волога буково-смерекова суяличина та волога буково-ялицева сушмеречина, що знаходяться в межах 600-1200 м. н.р.м.

Результати досліджень. На постійних пробних площах проводяться такі регулярні спостереження: подеревна таксація, лісопатологічний огляд, вивчення природного поновлення та продуктивності лісових насаджень.

Висота н.р.м. У гірській системі парку чітко виражена вертикальна поясність рослинності та типів умов місцезростання. Середні висоти обчислені для 25 пробних площ. З рис. 1 видно, що запас у насадженнях збільшується зі збільшенням висоти н.р.м.

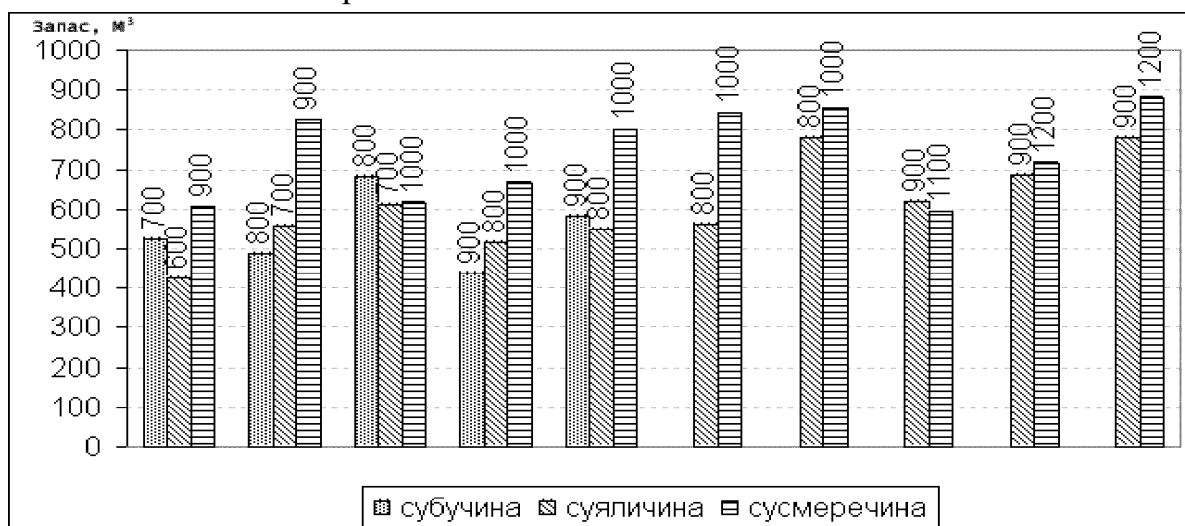

Рис. 1. Запаси насаджень на різній висоті н.р.м.

Зміни запасу в різних типах лісу

C_3 СМЯцБк тах запас 680 м³ min запас 440 м³

C_3 БкСМЯц тах запас 781 м³ min запас 425 м³

C_3 БкЯцСм тах запас 880 м³ min запас 597 м³

У верхній смузі поширення продуктивність смерекових насаджень є досить високою, оскільки вона знаходиться в оптимальних для смереки умовах. Продуктивність смереки в умовах місцезростання С₃ при висоті н.р.м. 900-1200 м найвища у віці 70-80 років і повноті 0,7-0,8 – запас становить 750-800 м³.

Експозиція та крутість схилу мають визначну роль у формуванні мікроклімату окремої ділянки, оскільки обидва цих фактори обумовлюють водний баланс та освітленість ділянки. Беручи до уваги те, що бук, смерека і ялиця є породами тіньовитривалими, то можна зробити висновок, що вони будуть мати кращі показники росту на північному макросхилі, куди пряме сонячне світло потрапляє в другій половині дня. Крутість схилу прямо залежна від експозиції. Південні схили отримують більше тепла, а тому сніготанення на них проходить з більшою інтенсивністю, що призводить до більш виражених процесів ерозії.

На основі проведених досліджень можна спостерігати пряму залежність між запасом та крутістю схилу, тобто із збільшенням крутості збільшується запас насаджень. На рис. 2 показано розподіл запасів насаджень при різній крутості схилу.

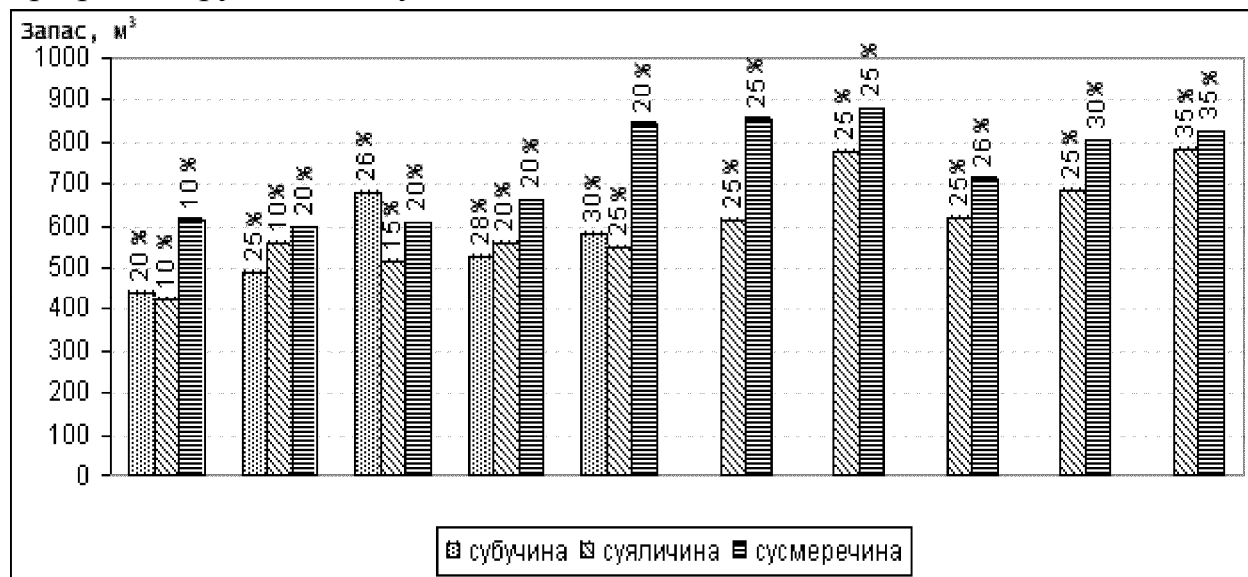

Рис. 2. Запаси насаджень при різній крутості схилу

У всіх насадженнях запас збільшується із збільшенням крутості схилу до 25°, після чого дещо спадає. Це можна пояснити тим, що із збільшенням крутості схилу знижується гігротоп, а оскільки всі лісотвірні породи є мезогідрофітами, то і зниження вологості ґрунту призведе до зменшення приросту, а отже, і до зменшення загального запасу насаджень.

Загальний екологічний підхід дає змогу виявити закономірності висотно-поясної диференціації лісової рослинності. Такі дані використовуються при вирішенні практичних питань лісокористування на теренах Карпатського НПП. Таким чином, із зміною висоти н.р.м., кліматичних умов, експозиції та крутості схилу, можна простежити зміну запасу в насадженнях.

